

MABED VE KİTAP: ULUCAMİ KÜTÜPHANESİ

YEDİYILDIZ, M. Asım*
TÜRKİYE/TURCIYA

ÖZET

Bursa Ulucami Yıldırım Bayezid'in yaptırdığı bir külliye'dir. Camide başlangıçta olmamakla birlikte sonradan oluşturulmuş bir kütüphane yapılmıştır. Abdullah Münzevî tarafından kurulan bu kütüphaneye başka hayır sahipleri de kitaplar vakfetmiştir. Tebliğde bu kitaplar kısaca tanıtılacak ve bir liste hâlinde ekte sunulacaktır. Koleksiyonda mevcut kitap sayısı altı yüzden fazladır.

Anahtar Kelimeler: Ulucami, kitap, kütüphane, Abdullah Münzevî, Yıldırım Bayezid.

Osmanlı Kütüphanelerinin hangi kitapları içerdiğini, bunların hangi ilimlere ait olduğunu bilmek, o dönemin kültür ve bilim tarihi açısından büyük önem arz etmektedir. Bütün kütüphaneler ve özel kitaplıkların envanteri çıkmadan, bir kütüphanenin nasıl oluştuğu ve ne şekilde işletildiği bilinmeden Osmanlı kitap ve yazım dünyası tam olarak anlaşılacak, kültür tarihimizin bir alanı tam olarak aydınlatılamayacaktır. Bu itibarla tebliğimizde, Bursa Ulucami'ne vakfedilmiş kitapları ve özellikle de Hünkâr mahfili altındaki Abdullah Münzevî kütüphanesi tanıtılacaktır.

Bilindiği üzere İslâm toplumlarında cami kütüphaneleri oluşturma geleneği Çmevcuttu (geniş bilgi için bkz.: Pedersen, 1979; 62; Çavdar, 2006; 56; Erünsal, 1991). Ancak Ulucami'de XVIII. asrın son çeyreğine kadar, birçok mushafın yanında muhtelif ilim dallarına ait az sayıda kitap vakfedilmiş olmakla birlikte bir kütüphane oluşturacak şekilde kitap birikmemiştir. Eldeki bilgiler ancak bu tarihten sonra hünkâr mahfili altında Abdullah Münzevî (ö. 1210/1795) tarafından bir kütüphane tesis edildiğini göstermektedir (bkz. **Tablo VI:** Erünsal, 1991; 112, 204, 261).

Kaynaklara göre Ulucami için kitap vakfeden en eski kişi Müftü Ahmed Paşa'dır. Nitekim 930/1523 tarihli bir sicil kaydı Onun, Ulucami'ye bazı kitaplarını vakfettiğini ve bunların muhafazası için de bir hâfız-ı kütüp tayin ettiğini gösteriyor. Söz konusu tarihte bu görevi yürüten Lutfullah adında biri vefat edince yerine ilim sahibi Şüca b. Mustafa tayin edilmiştir(bursa şer'iyeye

* Doç. Dr., U. Ü., İlahiyat Fakültesi, İslâm Tarihi Anabilim Dalı Öğretim Üyesi.

sicilleri, A 35; 339a 6 Zilhicce 930). Ayrıca Yıldırım müderrislerinden Hemşirezâde adıyla şöhret bulmuş bir müderrisin vakfettiği kitapların da Ulucami'de korunduğunu 1027/1617 tarihli bir sicil kaydından öğreniyoruz (**Tablo II**, Hemşirezâde'nin Vakıf Kitapları İçin Hâfız-ı Kütüp Olarak İbrahim Efendi Tayin Edilmiştir. bkz. bşs. B 118; 31a Evâil-i Şaban 1027). Hacı Osman b. Mehmed b. Dost Ali adında birisi ise 1093/1682'de bu camide ders gören talebelerin ihtiyaç duyduğu kitapların alımı için 1400 Esedî kuruşun 150'sini vasiyyet etmiştir (bşs. , B 141; 131b 28 Cumâde'l-ûla 1093). IV. Mehmed'in imamı olarak şöhret bulmuş Şeyhülislâm Esbak Mehmed Efendi de Ulucami'ye vaizlerinin yararlanması için çoğu tefsir ve hadise dair kitaplar bağışlamıştır (**Tablo III**; bşs. , B 263; 4b 21 Şevval 1210).

Hünkâr mahfilinin altındaki Abdullah Münzevî Efendi (ö. 1210/1795)'nin¹ (M. Şemseddin, 1332; 344-345)kütüphanesine gelince, vakfiyeye göre içlerinden bir kısmı risale olmak üzere yaklaşık 454 cilt kitap vakfetmiştir (**Tablo: VI**). Vakfın mütevelliliğine Hacı Halil Efendi b. Hacı Ömer Efendi'nin atanması şart koşulmuştur (bşs.,B 352; 87b-88a Gurre-i Muharrem 1201). 1224/1809 tarihli bir kayıttan Münzevî Kütüphanesi'nin tevliyeti için Sultan Abdulhamit Han'ın İstanbul'daki vakıflarından günlük on akçe ücret tahsis edildiği anlaşılıyor. Söz konusu tarihte culûs dolayısıyla tüm beratların yenilenmesi emredildiğinden Ulucami'deki Nâsiruddin Şeyh Abdullah Efendi Kütüphanesi mütevellisi es-Seyyid İbrahim b. es-Seyyid el-Hac Halil'in beratı da yenilenmiş, ücretini de eskiden olduğu gibi Bursa Mizân-ı Harîr Mukataası'ndan alması emredilmiştir (bşs. , B 336; 43a 25 Cemâziye'l-evvel 1224)

Tablo VI'dan da izleneceği gibi kitapların çoğu tasavvufa dairdir. Geriye kalan kısmını ise tefsir, hadis, akâid gibi dînî ilimler, tarih ve tıp gibi sosyal ve müspet ilimlere ait eserler oluşturmaktadır.

Münzevî Kütüphanesi'ne kitap vakfedenler arasında Nakşibendî tarikatine mensup Osman Efendi (ö. 1200/1785) de bulunmaktadır. Rivayete göre, O kitaplarını Abdullah Münzevî'nin teşvikiyle vakfetmiştir(Mehmed Tahir, 1333; 127-128). Bir gün Osman Efendi, talebelerinden biriyle Abdullah Münzevî'ye bir mektup gönderir. Abdullah Münzevî mektubu getiren talebeye daha önce hazırladığı bir başka mektubu uzatarak biz de kendilerine bir mektup hazırlamıştık der ve selamla kendisine iletilmesini rica eder. Verilen bilgilere göre, Osman Efendi, Abdullah Münzevî'ye mektupta inziva ile meşgul olmaktan ne kazandığını sorar. Hâlbuki kendisinin ikinci icâzet merasimini yapmak üzere olduğunu belirtir. Münzevî de mektubunda Osman Efendi'ye ölümüne bir hafta kaldığını, cenaze namazını kaldırmak için kendisine vasiyyette bulunmasını, kitaplarını da Ulucami kütüphanesine vakfetmesini

¹ Karaman'ın Aladağ kasabasından olan bu zat, Kayseri ve Ankara'da ilimle meşgul olduktan sonra, tarîk-i sûfiyeye intisap ederek, Albayacılar mevkiinde dergâhını yaptırmıştır. Geniş bilgi için bkz.: M. Şemseddin, *Yâdigâr-ı Şemsî*, 1332, C.: II, s. 344-345 .

söyler. Bunun üzerine Osman Efendi, talebelerini serbest bırakarak Abdullah Efendi'nin dediklerini yapar (M. Şemseddin, 1332; 346-347).

1167/1753 yılı sayımında, Osman Efendi'nin vakıf kitaplarının 598 cilt olduğu tespit olunmuş, fakat daha sonra yapılan bir sayımda bunların 61 cildinin kayıp olduğu anlaşılmıştır. Ayrıca bunlar arasına Umur Bey'den gelen kitaplar ilave edilmiştir (Ulucami kitap sayım defteri, No: 5279; 1b-5b) Tasavvufa intisap ettiği rivayet edilen Kırımlı Şeyh Mehmed Efendi (ö. 1234/1818) de Cami-i Kebir kütüphanesine birçok kıymetli kitabını vakfetmiştir (M. Şemseddin, 1332; 149). Yine 1269/1852 yılında hacdan dönerken vefat eden Urgânî es-Seyyid Hacı Ali Efendi b. Hacı Ahmed 104 cilt kitabını bu kütüphane için vasiyyet etmiştir. Vakfiyesine göre bunları Ulucami dersiâmları kullanacaktır (Ulucami kit. sayım def. , No: 5278; 6a 12 Rebû'l-âhir 1269).

Münzevî vakfiyesinin gereği olarak kütüphanede her yıl sayım yapılır, sonuçlar bir deftere kaydedilir ve kaybolan ciltler yazılırdı. Sayım iki hâfız-ı kütüp ve nâzırdan müteşekkil bir komisyonca gerçekleştirilirdi. İlk sayım 1189/1775 Kasım'da yapılmış, 880 cilt kitap olduğu tespit edilmiştir. Bu sayı, 14 Şevval 1194/13 Ekim 1780'deki sayımda 943 cilde çıkmıştır. Daha sonra vakfedilenlerle birlikte kitap sayısı 1197/1782'de 1073'e, 1207/1792'de 1188'e çıktığı görülmektedir. Bunların 45 cildi, 22 Cemaziyelâhir 1204/9 Mart 1790 tarihinde ilave edilmiştir (ulucami, kit. sayımı def. , No: 5280; 9a 12 Rebû'l-âhir 1269). 21 Şaban 1207/3 Nisan 1793 sayımı ise kitap sayısı 1032 olarak verilmektedir (Ulucami, kit. sayımı def. , No: 5279; 9a) O hâlde 880 cildin haricindekiler Münzevî'ye ait olmayan kitaplardır.

1230/1814 tarihinde Cami-i Kebir şeyhlerinden Şeyh Kemalüddin Efendi'nin varisleri, ellerindeki kitapları hıfz olunmak için Münzevî kütüphanesine bırakmıştır (**Tablo IV**; Bu tarihte kütüphanenin hâfız-ı kütübü Mehmed Efendi adında biridir. Bkz. bşs. , B 336; 2a 15 Rebî'u'l-evvel 1230). Toplam 23 ciltten oluşan bu kitaplar tefsir ve hadisle ilgilidir. Bu kütüphaneye vasiyyeten kitaplarını vakfedenlerden biri de, Çelebi Sultan Mehmed'in medresesinde kalan Hacı Baba Ali Efendi'dir. Ölümü üzerine kütüphaneye nakledilen kitaplar, **Tablo V**'te sunulduğu üzere 33 cilttir (tablo V; bşs. , B 321; 43b 19 Muharrem 1244). Asıl adı Derviş Hacı Ali Sıddık Baba b. Merhum Ahmed Efendi olan zâtın 19. 468, 5 akçe nakit terekesi geride mirasçısı olmadığından beytülmale kaydedilmiştir (bşs. , B 321; 42b-43b 19 Muharrem 1244).

Ulucami sakinlerinden olduğu belirtilen Musannif Mehmed Efendi'nin kitapları **Tablo I**'de sunulmuştur (bşs. , B 157; 1b Evâsıt-ı Safer 1137). Bu eserler ise daha ziyade tefsirle ilgilidir.

Ulucami'deki kitaplar bugün artık camide korunmamaktadır. Bunlar Bursa İnebey medresesinde muhafaza edilmektedir. Biz, söz konusu kitaplardan mevcut olanları tespit edebilmek için Bursa eski Yazma ve Basma Eserleri

Kütüphanesi katoloklarını incelemek istedik. Fakat kütüphane restorasyonda olduğundan sadece bilgisayar ortamına aktarılmış katolokları inceleme imkânı bulduk. Yalnız katolok fişlerinin bir kısmının yanlış tutulduğunu gördük. Dolayısıyla buradan hareketle sıhhatli bir tespit yapabilmek oldukça zordur. Bununla birlikte vakfiyede zikredilen eserlerin önemli bir bölümünün hâlen mevcut olduğu rahatlıkla söylenebilir. Ulucami bölümünde 3986 kayıtlı eser gözükmektedir. Bunların 131'i mushafdır. 3855'ini diğer kitaplar oluşturmaktadır. Ancak birçok risale ayrı ayrı yazıldığından kitap sayısı kabarık görülmektedir. Dolayısıyla ciltli olanların sayısı daha azdır. Kaldı ki her cilt için ayrı bir fiş tutulması da bu sayıyı artıran faktörlerdendir. Bu kitapların bilahare bizzat tespiti gerekecektir. Bunların ne kadarının yazma ve ne kadarının basma olduğunu da o zaman tam olarak bilebileceğiz.

Sonuç Olarak Ulucami kitaplığı, Osmanlılarda mabed-kitap ilişkisinin en önemli kanıtını oluşturmaktadır. Üstelik bu kitaplar içinde yalnız dinî ilimler değil, tıp ve tarih gibi disiplinlere ilişkin kitapların olması da oldukça manidardır. Gerileme sürecinde Ulucami gibi merkezî bir mabedde bir kütüphanenin tesisi ayrıca dikkat çekmektedir.

EK

Tablo: I

Musannif Mehmed Efendi (Ulucami sükkânından. Bkz. BŞS. , B 157: 1b Evâsıt-ı Safer 1137)	
Müdevvenetü'l-Kübrâ	1
Şah Hüseyin? Mantık ve 'adab resâili	1
Mecmû'atü'r-resâil kimi kıt'a	1
Izhar	1
Bahâiyye?	1
Hendese	1
Taşköprüzâde 'Âdâb	1
Mes'ûdî Rumî	1
Muğrib-i 'Avâmil	1
Kafiye Nahv	1
Şeh-i Kâfiye	1
Fenârî fi'l-Mantık	1
Mollazâde fi'l-Hikme	1
Şerhu't-Tehzib	1

Akâ'id-i... ?	1
Kestelli 'Ali el-Akâ'id	1
Matlûb 'ale'l-Maksûd	1
İftidah 'ale'l-Misbâh	1
Misbâh ve gayruhu	1
Şerhu Ebyât-ı Dav'	1
Mecmû'a	1
Felâh 'ale'l-Merah	1
Hâşiye-i Şerh-ı Akâ'id	1
Ferâiz ve Mantık	1
İsagoji ve gayruhu	1
Evrak	
TOPLAM	26

Tablo: II

Hemşirezâde² (BŞS., B 118: 31a Evâil-i Şaban 1027h)	Cilt-aded
Fetevây-ı Kâdihan	Kamil
Şerhu'l-Hidâye li-ibn-i Hümâm	3 c.
Cildi'l-evvel min-Şerhi'l-Hidâye li-Şeyh Ekmelüddin	
Hidâye	1 c.
İtkân	
Tefsîru'l-Kâdı	9
Metnü'l-Miftâh	
Şerhu'l-Miftâh li-Seyyid Şerif	
Şerhu'l-Miftâh li-Mevlana Sa'düddin	
diğer Şerhu'l-Miftâh li-Mevlana Sa'düddin	
Hâşiye-i Mevlana Musannifek 'ala şerhi'l-Miftah li'l-Mevlana Sa'düddin	
Hâşiye-i Mevlana el-Fenârî 'ala Şerhi'l-Miftâh	

² Hemşirezade'nin vakıf kitapları için vakfiyede belirtilen ücret ile hâfiz-ı kütüp olarak İbrahim Efendi tayin edilmiştir. bkz. BŞS., B 118: 31a Evâil-i Şaban 1027h.

Mutavvel	
Telvîh	
Durer ve Gurer	
Seyyid Abdullah	
Muğni'l-Lebib	
Şerhu'l-Kâfiye	
Sihâhu'l-Cevherî (kamil)	3 c.
Diğer Sihahu'l-Cevherî (Nakıs)	3 c.
Şerhu Muhtasarı'l-Kâfiye li'l-Keynânî Bahâüddinzâde Efendi	
Unkud?	
Mufassal	
Islâh ve İzâh	
Şerhu'l-Kâfiye li-Mevlana Abdurrahman el-Câbî	
Eczâ min	
TOPLAM	36 kitap 42 cilt 11 ecza
Merhûm-ı merkûma meşrût kitaplar	
Tefsîr-i Kâdı (vakf-ı Nurullah)	Nısf-ı samin
<i>Buradan aşağısı Pir Ahmed Çelebi Vakfıdır</i>	
Hâşiye-i Seyyid Şerif 'ale'l-Keşşâf vakf-ı Pir Ahmed Çelebi	
Nısf mine'l-Keşşâf (vk. Pir Ahmed Çelebi)	
el-Evvelü min Zâdî'l-Meysir (Vk. Pîr Ahmed Çelebi)	
el-Cildü's-sâni min Şerhi'l-İşâret (Vk. Pîr Ahmed Çelebi)	
Hâşiye-i Mevlana Sa'düddin 'ale'l-Keşşâf (Vk. Kadızâde)	
Sadru's-şerî'a (Vk. Pir Ahmed Çelebi)	
Şerhu'l-Kâfiye li'l-Rızâ? (Vk. Pir Ahmed Çelebi)	
el-evvel min şerhi'l-Hidâye li-Ekme'lüddin (Vk. Pir	

Ahmed Çelebi)	
Şerhu'l-Hidâye el-mevsûm bi'n-Nihâye (Vk. Pir Ahmed Çelebi)	6 c.
Cild mine'n-nihâye (Vk. Pir Ahmed Çelebi)	
Milel ve Nihal (Vk. Pir Ahmed Çelebi)	
TOPLAM	13kitab ³ 18 cilt (Bşs. , A 124: 22b)

Tablo: III

Kitaplar	
Şeyh Kemaleddin (BŞS. , B 336: 2a 15 RE 1230h)	Cilt-aded
Şerh-i Buhâri-i Şerîf Kastalânî	4
Şerh-i Cami'u's-Sağîr Menâvî	4
Şerh-i Buhâri Şerif Kirmânî	2
Haşiye-i Cami'u's-Sağîr	1
Esmâ-i Ricâli'l-Buhâri-i Şerîf	1
Yâsîn'den sonuna Kur'an Tefsiri	1
Mevâhibü'l-Ledünnî	1
Buhâri-i Şerîf	9
TOPLAM	23

Tablo: IV

Şeyhülislam Esbak Efendi (BŞS. , B 263: 4b 21 Şevval 1210)	
Menâvî: Camiu's-sağîr şerhi	4
Buhâri-i şerîf	2
8 cilt Buhâri-i şerîf 'âhar 4 ciltten mevcut	2 kıta mükerrer
Kastalânî	4
Yasîn'den sonuna kadar Kur'an tefsiri Şeyhzâde	1 kıta
Kirmânî Buhâri-i şerîf	2
Mevâhibü'l-Ledünniye	1

³ Bursa Kadısı Şemsüddin izniyle Abdurrahim b. İskender 991'den önceki mütevellî Nasuh Halife'den teslim aldığı kitapları beyan eder. Nasuh Halife'nin de 987'de Edirne'de kitapları teslim aldığı anlaşılmaktadır. Bkz. BŞS. , A 124: 22b Evâhir-i Rebî'u'l-evvel 991.

Esmâ-i ricâli'l-Buhârî	
Câmiu's-sağîr	1
Hâşiye-i Câmiu's-sağîr	1
TOPLAM	25

Tablo: V

Hacı Baba Ali Efendi (BŞS: , B 321: 43b 19 Muharrem 1244)	
Bend-i Attâr	1
Fâtiha-i Şerîf Tefsîri Farisî Hüseyin Vaiz	1
Divân-ı Hâfız	1
Şifâ-i Şerif	1
Divân-ı Tevhîd	1
Fârisî Kenzü'l-Lüga	1
Nefahâtü'l-Üns	1
Hızb-ı 'Azâm	1
Fârisî 'Avârifü'l-Ma'ârif	1
Kâdı Beyzâvî	1
Hüseyin Vâizî'nin Tefsiri (1. cilt)	1
Mecmû'a-i Münşe'ât	1
Kitâbü'l-Mahbûb	1
Fârisî Necâti'z-Zâtî	1
Fârisî Tecvîd	1
Mecmû'a-i Fârisî	1
Kelimât-ı Hz. Abdullah Ahrârî	1
Mecmû'a-i Fârisî	1
Mesnevi-i Şerîf	1
Kitâbü'l-Hikâye	1
Füsûs Şerhi	1
Şerh-i Şemâil	1
Divân-ı Hâfız	1
Tezhîbü'l-Ervâh	1
Delâilü'l-Hayrât	1
Fârisî Divân-ı Neşet	1
Kütüb-i müteferrika	7
TOPLAM	33

Tablo: VI

Şeyh Abdullah Münzevî (BŞS. , B 352: 87a vd.)	
Mushaf-ı Şerîf(Biri Hocazâde hattıdır)	4
<i>TEFSİR</i>	
Tefsîr-i Kâdi	2 c.
Tefsîr-i Keşşâf	3c.
Tefsîr-i Nisâbûrî	1c.
Tefsîr-i Me'âlim (2 takım)	3c.
Hâşiye-i Kâdî: Şeyhzâde	1
Şihâb 'ale'l-Beyzâvî	5
İ'câzü'l-Beyân fi Tefsîr-i Ümmü'l-Kur'ân	1
Şeyhzâde 'ale'l Beyzâvî	2
Tefsîr-i Ebussuûd	3
Esrâr ü Tenzîl	1
Tefsîr-i Kebîr	3
Esile-i? Kur'ân	1
Kâdî Beyzâvî	1
Tefsîr-i 'Uyûn	2
Tefsîr-i Hâzin Lübâb	5
Tefsîr-i Ebu'l-Leys	2
<i>Kütübü't-Tecvîd ve'l-Vucûhât</i>	
Mukaddime-i Manzûme-i li'l-İmam el-Cezerî ve'ş-şerhu li-ibnihi	1
Şerhu'l-Cezerî li't-Taşköprî	1
Şerhu'l-Cezerî li-'Aliyyi'l-Kârî	1
Şerhu'l-Cezerî li'z-Zekeriyya	1
Şerhu'l-Şatbî li-ibn-i Kâsîh	1
Şerhu'l-Şatbî li-Ahî	1
Kitabü'r-Ri'âye li-Mekkî me'a resâilih	1
Kitabü't-Tıbyân fi 'Âdabi'l-Kur'ân li-İmâm Nevevî me'a resâilih (2)	1
Tecîr-I ? Teysir	1
Şatbî	1
Kitâbü't-Tıbyân fi İrâbi'l-Kur'ân	1
Tecvid	1
Resm-i Osmânî ve Tertîb-i Zîba Vây-ı ihtilâfiyye	1

Kitâbü Cevâhir-i Mükedder	1
Durrü'l-yetîm li'l-Birgivî	1
Cevâhir-i Mükellele	1
Husnü'l-Hasîn li'l-Cezerî	1
<i>Kütübü'l-Hadis</i>	
Metn-i Şifâ-i şerif	1
Şerhu'ş-Şifâ li-'Aliyyi'l-Kârî	1
Mesabih-i Şerîf	1
Şerhu'l-Mesâbih	1
Şerhu'l-Mesâbih li-İbn-i Melek	1
Şerhu'l-Meşârik li-İbn-i Melek	1
Cami'u's-Sağîr	1
Şerhu Cami'i's-Sağîr li'l-Menâvî	1
Metn-i Şemâil-i Şerîf	1
Şerhu Şemâilî'ş-Şerîf li-'Aliyyi'l-Kârî	1
Şerhu Husni'l-Hasîn li-'Aliyyi'l-Kârî	1
Târih-i İbn-i Cevzî	1
Ebû Dâvud	1
Kitabü'l-Meşihati li-Fahrudin İbni'l-Buhârî	1
Menakıb-i Eimme'l-Hadis me'a Gayriha	1
Temyizi'l-Mutîb fi'l-habs mimmâ yüdevviru'ale's-sünnet-i'n-Nâsi me'a gayrih	1
Behçetü'l-Hadis	1
Hasâisu'l-Habîb li's-Suyûtî	1
Kitabü Levâmi'il-Münîr fi Cevâmi's-Siyer	1
Es-Sâviku li-İbn-i Hacer	1
Kelimü't-Tayyib li-İbn-i Cevzî	1
Ezkâru'n-Nevevî	1
Et-Terğîb ve't-Terhîb li'l-Münzerî me'a gayrih	1
Şerhu Hızbi'l- 'Azâm li'l-'Uryânî	1
Delâilü'l-Hayrât me'a Hızbi'l-'Azâm	1
Şerhu Delâilü'l-Fârisî	1
Şerhu Hızbi'l-'Azâm Feyzu'l-Erhâm me'a resâilîh	1
Def'a Şifâ-i Şerîf	1
Hadîs-i Erba'in li-İbn-i Ebî Bekr	1
Şihab (cild-i evvel)	1

Şihâb (cild-i sâni)	1
Buhâri-i Şerîf	3
Şerhu 'ale'l-Kârî 'ale'n-Nuhbeti	1
Şerhu Cami'î's-Sağîr li'l-Menâvî	1
Şerhu'l-Meşârik li-Ekme'lüddin	1
Sahîh-i Müslim	1
Mişkât-i Mesâbih	1
Mişkât-i Mesâbih li-'Aliyyi'l-Kârî	1
Şerhu Mesâbih li'l-Menâvî	3
Şerhu Buhârî Kirmânî	4
Sünen-i Neseî	1
Şerhu Müslim li'n-Nevevî	1
Kavlu'l-Bedî' fi Fazîleti's-Salâh 'ale's-Şefî'	1
Hadîs-i Erba'în şerhi li'l-Birgivî	1
Husnû'l-Hasîn li'l-Cezerî ve Şerhu Dâireti's-Şa'zeliyye	1
Kitâbü'l-Müntebah mine'l-Meşârikî'l-Mesâbih	1
<i>Kütübü'l-Mev'ıza</i>	
Akâ'ık	1
Bostânü'l-'Ârifîn me'a gayrih	1
Tenbîhu'l-Ğâfilîn	1
Münebbihâtü İbn-i Hacer	1
Vusûlü'l-Müştakîn ve Nüzhetü'l-Müstemi'în me'a gayrih	1
Tarîkat-i Muhammediye	1
Hocazâde 'ale't-tarîkati'l-Muhammediye	1
Şerhu'l-Hâdimîn 'ale't-Tarîkati'l-Muhammediye	1
Mevâizu'l-Ahyâr	1
Seb'ıyyât ve hadîs-i erba'în ve Kuhistânî	1
Ravnaku'l-Mecâlis	1
Bostânü'l-'Ulemâ	1
Arîsu'l-Fünûn li-Nefâyisi'l-Uyûn	1
Metn-i Şir'ati'l-İslâm	1
Şerhu Şir'ati'l-İslâm li-İbn-i es-Seyyid Ali	1
Def'atü Seb'ıyyât	1
Vesiletü Şerhu 'ale't-Tarîkati'l-Muhammediye	1

Mecâlisü Rumî	1
Şerhu Ta'limü'l-Müte'allim	1
Tercüme-i Ta'limü'l-Müte'allim	1
Senâniyyetü'l-Kebîr	1
Tercüme-i Tarîkat-i Muhammediye	1
Kitabü sefînet-i Râğîb	1
Münyetü'l-Muttakîn	1
Şerhu Cilâü'l-Kulûb	1
Kitabü Vezâif	1
Kitabü'l-Fıkh	
Metn-i Kenz	1
Şerhu'l-Kenz li'Zeyle'î	1
Durer	1
Sadru's-Şerî'a	1
Halebi-i Sağîr	1
Halebi-i Kebîr	1
Eşbâhu Nezâir	1
Câmi'u'l-Fetavâ	1
Şerhu li'l-Fıkhî'l-Keydânî	1
Şerhu Tuhfetü'l-Mulûk	1
Tebyînü'l-Ahkâm	1
Fetavâ-i Mecma'ı'l-Müşkilât	1
Tebyîni'l-Mehârim	1
Şerhu's-Sirâciyyet-i Seyyid Şerif	1
Def'a Seyyid Şerif	1
Şerhu Mukaddimetü'l-Gaznevî	1
Metnü'l-Gaznevî	1
Hidâye	1
Muhtar	1
Hızânetü'l-Fıkh me'a gayrih	1
Kudûrî	1
Def'a Sadrû's-Şerî'ati	1
Mültekâ	1
Şerhu'l-Mülteka li'l-Bekânî	1
Hâşiyeti Vâni ale'l-Durer	1
Nefâyise	1

Tâcü'ş-Şeri'ati Sadrü'ş-Şerî'ati	1
Mecma'u'l-Bahreyn	1
Şerhu Mecma'u'l-Bahreyn	1
Camîu's-Sağîr fi'l-Fıkh	1
Metni fi'l-Fıkh	1
Tenvîru'l-Ebsâr	1
Ferâizu Molasî	1
Câmiu'l-Muhtasarat	1
Kâdîhan	1
Vikâye	1
Def'a Mecma'u'l-Bahreyn	1
Unvânü'ş-Şerefi'l-Vânî	1
Def'a Durer	1
Ferâiz me'a Ta'lîmü'l-Müteallim	1
Şirunbûlarî Şerhu 'ale'd-Durer	1
Şerhu 'ale'l-Karî 'ala Menâsık	1
Fetavây-ı Ali Efendi	1
Behçetü'l-Fetavâ	1
Hâşiyetü Durer li'l-Azmî	1
Şerhu'l-Hidâye li-Ekme'lüddin	1
Def'a metn-i Mültekâ	1
Kuhustâni-i Kebîr	1
Kitâbü'n-Netf	1
Şerhu Sirâcü'l-Müntehab mine'd-dû'ı'l-Kebîr	1
Şerhu Sirâciyet-i 'Âhar	1
Şerhu Hidâye-i Nihâye	1
Şerhu Risâle-i Hamza Efendi	1
Def'a Halebi-i Sağîr	1
Şerhu'l-Mültekâ li-Kassabzâde	1
Şerhu Tenvîru'l-Ebsâr	1
Fetavây-ı Bezzâziye	1
Fetavây-ı Hayriyye	1
Hâşiyeye-i Eşbâh-ı li'l-Hamevî	1
Kütübü'l-'Akâ'id	
Şerhu 'Akâ'id	1
Şerhu Fıkhü'l-Ekber li-'Aliyyi'l-Kârî	1

Def'a Şerhu Fıkhü'l-Ekber li-'Aliyyi'l-Kârî	1
Kitâbü'l-Cedel ve'l-Münâzarâti fi'l-'Akâid li-Necmüddin	1
Şerhu Sunûsî Me'a resâil	1
Durer-i Akâ'id es-Sivâsî li'-Türkî ve Divân-ı Rûşânî	1
Ömer Neseî ve Şerh-i Akâ'id	1
Celâlû'd-Devvânî me'a Hâşiye-i Halhâlî	1
Bahru'l-Kelâm li-Ömer en-Neseî	1
Akâ'idü'n-Neseî ve Ebu'l-Müntehâ	1
Ramazan Efendi 'ala Şerh-i Akâ'id	1
Hayâlî me'a Kul Ahmed Hâşiye ale'l-Halhâlî	1
Risâle fi Ta'rîf 'İlmü'l-Kelâm	1
Hâşiye-i Celâl	1
İsbât-ı Vâcip	1
Sirkûtî 'ale'l-Hayâlî	1
Kul Ahmed 'ale'l-Hayâlî	1
Şerhu Nu'niyye	1
Havâşî 'ale'l-Hayâlî Kul Ahmed li-Saçaklızâde	1
Şerhu Birgivi Konevî	1
Şerhu Emâlî me'a sitte resâil li-'Aliyyi'l-Karî	1
<i>Kütübü't-Tasavvuf</i>	
İhyâ-i 'Ulûm	1
Defa İhyâ-i 'Ulûm	1
Futûhâtü Mekkiye	1
Tezkiretü'l-Kurtûbî	1
Şemsü'l-Me'ârifî'l-Kübrâ	1
Şemsü'l-Me'ârifî'l-Sügrâ	1
Havâssu'l-Kur'ân	1
Def'a Havâssu'l-Kur'ân	1
Tezkiretü'l-Mevt ve Süknâ'l-Kubûr	1
Hayâtü'l-Hayavân	1
Resâil-i hakkı Evveluha Resâiluh Câmi'atü li-Mesâil-i Nâfi'a	1
Levâkıhu'l-Envâr li'-Şa'rânî	1
Kitâbü'r-Ri'âye li'l-Muhâsibî	1

‘Avârifü’l-Me’ârif	1
Futûhu’l-Gayb li-’Abdi’l-Kâdir el-Cîlânî	1
Tenbîhu’l-Muğtezîn li’ş-Şârânî	1
Def’ a ‘Avârifü’l-Me’ârif	1
Şerhu’l-Kuşeyrî li-Zekerriyya	1
İşâratu’l-Kuşeyrî	1
Kûtü’l-Kulûb	1
Def’ a Nısfu’l-Evvel fi Kûtü’l-Kulûb	1
Fetevây-ı Sûfiyye	1
Resâil-i li-’Aliyyi’l-Kârî	1
Hadîsi’l-Erba’în fi Hakkı’l-İhlâs li’s-Suyûtî me’a gayrih	1
Meslekü’s-Sü’adâ	1
Resâil-i Nakşibendî	1
Resâil-i Muhyiddin el-’Arâbî	1
Kitabü’l-Ferec li-Ebi’d-Dünya me’a gayrih	1
Hukûku’l-İslam	1
Hadâiku’l-Hakâik li-Muhtasarı’l-Kuşeyrî	1
Misbâhu’ş-Şer’ati Miftâhu’t-Tarîkati	1
Resâili’s-Suyûtî	1
Şerhu Te’arruf me’a metnihi	1
Câmî’u’l-Fezâil ve gayruhu resâil (7) li’l-Hüdâî	1
Mecmû’a-i Resâil Müteferrikat-i Resâil evveluha risâletü Kemalpaşazâde	1
Def’ a Mecmua-i Resâil Müteferrikat-i resail (8)evveluha bed’-Emalî	1
Hâviü’l-Kulûb li’l-Mukaddisî me’a gayruh (2)	1
Şerhu Makâmâtî’l-’Ârifin li-Necmüddini’l-Kübrâ	1
Resâil-i müteferrika evveluha zuhru’l-Müteehhilîn Du’ânâme-i Ebu’s-Su’ûd me’a gayrih	1
Resâil-i Sa’deyn Dâd-ı Hurmüz fihî Resâil uhrâ	1
Minhâcü’l-’Âbidin me’a Kitâbü’n-Necât	1
Kitâbü Kâdü’l-’Aksâ fi Şer’	1
Şerhu Esmâi’l-Hüsna li’l-Gazzâlî me’a gayrih	1
Vesâya Şeyhu’l-Ekber me’a gayrih resâil (5)	1
Letâifü’l-Metin me’a Tâcü’l-’Arûs	1
Resâilü’t-Tasavvuf evveluha Miftâhu’l-Felâh	1

resâil (15)	
Resâilü Şeyhu'l-Ekber evveluha Rûhu'l-Kuds	1
Tekmiletü'l-Envâr	1
Durretü'l-Fâhire li'l-Gazzâlî	1
Şerhu'l-Fusûs li'l-Kayserî	1
Cevâhiru'l-Kur'ân li'l-Gazzâlî me'a gayrih Resâil (11)	1
Cennetü'l-Esmâi li'l-Gazzâlî	1
Mevlidü'n-Nebî me'a resâil (4)	1
Akvâlü Şâzeli me'a gayrih(2)	1
Mi'râcû'n-Nebî 'aleyhi's-selâm	1
Resâilü Şeyh-i'l-Ekber evveluha Künhu Mâlâ bûde li'l-Mürîdi resail (11)	1
Risâletü'l-Mehdiyye me'a gayruh resâil (8) li 'aliyyi'l-Kârî	1
Hulâsatü'l-'Ahyâr me'a gayruh resâil (4) li'l-Hudâî	1
Def'a câmi'u'l-Fezâil me'a gayrih	1
Siyeru's-sulûk me'a gayrih	1
Kitâbü'l-İntisâr me'a gayrih	1
Muhtasaru şerhi'l-Esmâi'l-Hüsna me'a gayrih	1
Kitâbü'l-Hıyârî fi reddi'n-Nesârâ me'a gayrih resâil(3)	1
Bid'atü's-sâlıkîn me'a tezyîleti	1
Hallü'l-Râmuz 'Izzüddin 'Abdüselam me'a gayruh	1
Resâilü't-Tasavvuf evveluhâ fazîletü's-Salât	1
Kitabü't-Tecrîd fi Esrâri't-Tevhîd li'l-Ahmed el-Gazzâlî me'a gayruh (7)	1
Mevâkı'un-Nucûm li- Şeyhi'l-Ekber	1
Kitâbü'l-Vesâya li-Zeyniddin me'a gayruh (3)	1
'Adâbü'l-Mürîd ve Zuhru'l-'Âbidîn me'a gayruh	1
Mecmû'atü't-Tasavvuf evveluha Risâleti(11) l-Envâr li'ş-Şeyhi'l- Ekber	1
Şerhu Menâzilü's-Sairîn	1
Resâil-i müteferrika evveluha ez-Zeccâc en-Nahvî	1
Kitabü İ'tilâli'l-Kulûb	1

Durerü's-Semîn	1
Resail-i Müteferrika 'âhîruha Kitâbü'l- 'Adâb	1
Resâil-i Müteferrika evveluha risâleti'l-Kulûb	1
Tenvîru fi İskâti't-Tedbîr	1
Şerhu'l-Hukm li-İbn Ibâd	1
Şerhu'l-Hukm li-'ş-Şazâlî	1
Şerhu'l-Hukm li'l-Burnisî	1
Def'a Tacü'l-'Arûs me'a Şerhu'l-Hukm	1
Def'a' Avârifü'l-me'ârif	1
Mecmû'atü evveluha İmsâlü'l?-Kur'an Resâil (11)	1
Mecmû'atü evveluha Müntekîdî'd-Dalâleti li'l-Gazzâlî resâil(6)	1
Mecmû'atü evveluha Fututi's-Sikkî? Türkî	1
Kabsü'n-Nûr li'l-Bûnî me'a gayrih risâleti (3)	1
Havassu'l-Kur'an li'l-Yâfî'ı me'a gayrih	1
Mişkâtü'l-Envâr li'l-Gazzâlî	1
Vesâya-yı İmâm-ı 'Azâm	1
Mecmû'atü evveluhâ risâlâtü'l-Ahyâr	1
Mecmû'atü Kemalpaşazâde evveluha risâletü.....	1
Meşâriku'l-Envâri'l-Kudsiyyeti fi beyâni Fuhûri'l-Muhammediye	1
Şerhu'l-Minhâc me'a 'Adâbi'l-Mürîdîn	1
Fevâidü'l-'Alâmeti's-Sirecî?	1
Tabakâtü's-Sûfiyye fi'l-Fürs?	1
Behcetü'l-Esrâr ve Ma'denü'l-Envâr Fî Kerâmâti eş-Şeyh li-Abdi'l-Kadir Geylanî	1
el-Mevâkifü'n-Nadra?	1
Şerhu'l-Mevâkifü'n-Nadra	1
Risâlâti Kuşeyrî	1
Cevâhiru'n-Nusûs fi Hallu Kelimâti'l-Fusûs	1
el-Kelimâtü't-Turuvîyye? an-'Abdillâh et-Tusterî?	1
Mutahharu'l-Kulûb	1
Ta'birnâme li-Kutbiddin	1
Mecmû'atü resâil li-Şeyhî'l-Ekber	1
Bahru'l-'Uyûn et-türkî	1
Levâmiu'l-Beyyinât min şerhi Esmâi'l-Husnâ li-	1

Fahru'r-Râzî me'a gayrih	
Kütübü'l-Lügat	
Sihâhu'l-Cevherî	1
Vankulu	1
Kâmus	1
Lügati Fârisî Hâlimî	1
Ahter-i Kebîr	1
Lügat-i Fârisî	1
Lügat-i Fârisî Ni'metillâh	1
Ta'rifât Seydi	1
Kitâbü fi't-Tevârih	1
Esâmi-i Kütüb	1
Lügat-i Farisî Ferhenk Şugûrî	1
Kütübü Usûli'l-Fıkh	
Ahsubkî Min 'Usûli'l-Fıkh evveluhâ risâle-i Usûl el-Hukm Fi Nizâmi'l-'Alem	1
Mir'ât	1
Şerhu Menâr li-İbn Melek	1
Tavzîh	1
Telvîh Hasan Çelebisi	1
Kitâbü't-Tebyîn	1
Def'a Tavzîh	1
Telvîh	1
Kitâbü Tavzîh	1
Hâşiyeye Molla Husrev ve 'ale't-Telvîh	1
Kütübü'l-Me'ânî	
Mutavvel	1
Hasan Çelebi 'ale'l-Mutavvel	1
Hâşiyetü Ale'l-Hataî 'ale'l-Muhtasar	1
Me'âlî el-Muhtasar	1
Telhîs	1
Cümle-i Arûz Muhabbesi Kayserî ve Endülüsî ve gayruh	1
Hâşiyeye-i Ebu's-Seyyid el-Kasım ale'l-Mutavvel	1
Hâşiyeye-i Seyyid 'Ali el-Mutavvel	1
Def'a Muhtasar	1

Hâşiye-i 'Isam Hasan Zibarî	1
Hâşiye-i Telhîs	1
Şerhu Miftâh li-Seyyid Şe'rîf	1
'Isâmüddin me'a Şîranşîn me'a Şîrvânî 'ale'l-Vaz'îyye	1
Şerhu Vaz'îyye	1
Kütübü'n-Nahv	
Dû'ı	1
Kâfiye ve Misbâh	1
Dibâce-i Zâde şerhu Seyyid Alizâde	1
Kâfiye Şerhı mütevassıt	1
Müfassal	1
'Isâm 'ale'l-Câmî	1
'Avâmil-i 'atık me'a bi tevrîhı	1
Mu'ribü'l-Kâfiye	1
İhtâcü Şerhu'l-Misbâh	1
Muharrem Efendi Ale'l-Câmî	1
Zeynizâde 'Ale'l-'Avâmi'l-Cedîd	1
Molla Câmî	1
Şerhu Izhâr-ı Netâyic	1
Kavâidü'l-'Irâb	1
Tertîb-i Cemîl	1
Elfiyye	1
Şerhu Kavâ'idü'l-'Irâb li-Ezherî	1
Kâfiye Mu'ribi Zeynizâde	1
Muğni'l-Lebîb	1
Hâşiye-i Câmî Abdülğafûr	1
Şerhu'l-Mû'ciz	1
Seyyid Alizâde Şerhu Dibâce-i Misbâh	1
Hasan Çelebi 'ale'l-'Isâm el-Câmî	1
İmtihân-ı Ezkiyâ	1
Mu'rib-i Izhâr Zeynizâde	1
Zeynizâde 'ale'l-Kâfiye	1
Mu'ribü'l-Kâfiye	1
Izhâr-ı 'Avâmil-i Cedîd	1
Şerhu Radyıyı 'ale'l-Kâfiyye	1

Kitabü't-Tasrîh 'ale'l-Elfiye	1
Defa Izhâr-ı Mu'ribi bi-Zeynizâde	1
Şerhu Elfiye Eşmûbî?	1
Şerhu Muğni'l-Lebîb li'd-Demanî	1
Şerhu Kavâ'idü'l-İ'râb	1
Defa Şerhu Muğni'l-Lebîb ed-Demanî	1
Kütübü'd-Divân	
Şerhu Divân-ı Mütenebbi li'l-imam el-vahıdî	1
Metn-i Makâmât-i Harîri	1
Şerhu Makâmât-ı Harîri	1
Kasîde-i Bürde Şerhi	1
Tercüme-i Kasîde-i Bürde ve gayruh	1
Kasîde-i Hayriyye Nâbî Efendi	1
Kütübü's-Sarf	
Dinkoz 'ale'l-Merâh	1
Hasan Paşa 'ale'l-Merâh	1
Şâfiye	1
Şerhu'l-Binâ	1
Mazbut li-Şerhi'l-Maksûd	1
Çârîpurdî 'ale's-Şâfiyye	1
Merah 'Izzî Maksûd	1
Izzî şerh-i Sa'düddin me'a gayruh	1
Sarf Cümlesi	1
Def'a Sarf cümlesi	1
Dede Cenkî?	1
Şerhu Emsile	1
Şerhu Binâ	1
Seyyid Abdullah 'ale's-Şâfiyye	1
Şeyh Râzî 'ale's-Şâfiyye	1
Kütübü'l-'Adâb	1
Huseyniyye	1
Mes'ûd-i Rumî ve Dinkoz	1
Taşköprü ve Isam 'Ale'l-Va'ziyye	1
Huseyniyye Hâşiyesi Firdevsî	1
Velediyye ve Hanefiyye	1
Kâdî 'Adud ve Hanefiyye ve Mir Ebu'l-Feth	1

‘Adâb mecmû’ası evveluha Hüseyin Şah	1
Def’ a Mes’ûdî ve Rûmî	1
Takrîr-i Kavânîn	1
Hâşiye-i Mir Ebu’l-feth el-Kufevî	1
Şerhu Velediyye	1
Kütübü’l-Hikme	
Mollazâde ale’l-Hidâye	1
Tebsiretü mine’l-hey’et	1
Hıkmütü’l-’ayn mine’l-merzucân	1
Kadı Mir me’a Lârî ve Halhâlî	1
Kütübü’l-Farisî	
Gülistân	1
Gülistân şerhu Surûfî	1
Bostân	1
Şâhidî	1
Lügati Fârisî	1
Pend-i Attar	1
Şerhu Pend-i Attar	1
Def’ a Pend-i Attar	1
Tabirnâme	1
Divân-ı Hâfız	1
<i>Kütübü’ t-Tevârih</i>	
Şekâ’ıku’n-Nu’maniyye	1
Tevârihu ‘Alâm?	1
Tevârih-i Hâmis	1
Kütübü’ t-Tıp	
Tıbbü’n-Nebî (sav) ve gayruhu li’ t-Türkî	1
Teshîl fi’ş-Şifâ	1
Hülâsâtü’ t-Tıb	1
Risâle-i Evrâd-ı Şerîf Hazret-i Üstad El-Celîl Muhyiddin Abdülkadir Geylanî	
Hızbü’l-’Azâm ve’l-vird ve’l-İfhâm li’ş-Şeyh Nureddin li-’Aliyyi’l-Kârî Şârih-i Mişkâti’l-Mezâbih ? ve gayruhu	1
Virdü’l-İmâm Rabbânî Kutbu’l-’Ârifin	1
Evrâdü’l-Hâc Bayram Sultan Nurullah	1

Salavât-ı Şerîfe	1
Du'âi's-Seyfi Rahîmehullâh	1
Evrâd-ı Seyyidinâ el-'alâmeti	1
Şerhu Bahâiyye	1
Râhatü'l-Ervâh	1
Kitâbü Minheli'l-Veradi fi'l-Habs? 'alâ Kırâeti'l-Evrâd me'a gayruh	1
TOPLAM	454

KAYNAKÇA

Bursalı Mehmed Tahir, (1333) *Osmanlı Müellifleri*, İstanbul, C. I.

Çavdar, Tüba, (2006) “Vakıf Kütüphaneleri”, *Geçmişten Geleceğe Vakıf Medeniyeti*, Vakıflar Dergisi Özel Sayısı, Vakıflar Genel Müdürlüğü, Ankara.

Erünsal, İsmail, (1991) *Türk Kütüphaneleri Tarihi II*, Türk Tarih Kurumu Yay., Ankara, 2. bsk.

Mehmed Şemseddin, (1332), *Yâdigâr-ı Şemsî*, C. II.

Pedersen, JOHS, (1979) “Mescid”, *İslâm Ansiklopedisi*, Millî Eğitim Bakanlığı Yay., İstanbul, 3. Bsk., C. VIII.

Bursa Şer'îye Sicilleri, (Defterlerin İlk numaraları verilmiştir) A 35, A 124, B 118, B 141, B 263, B 157, B 321, B 336, B 352.

Ulucami Kitap Sayım Defteri: No: 5278, No: 5279; No: 5280 (Bursa Yazma ve Basma Eski Eserler Kütüphanesi).